

Rom adi letama

Pol na waikaiwama

Kapore yau banagama Rom nopone miemien-imima,

¹ Taugu Pol, Yesu Keriso na taunoyama, Mamaitua ya yokoegu be ya vinegu da taugu apasol Mamaitua varinama verenama yà rauguguyena. ² Uma varinama verenama inam boni Mamaitua na perovetama ġarodie ya sauga be na bukama babaunama poranama nopone a girumi be e kenakenana. ³ Uma varinama verenama inam natunama dà Badama Yesu Keriso ya giuena. Tauna tubuġa ġoma yauwane, tauna Deivid natunama,* be ⁴ Arua Babau yauwane, tauna Mamaitua Natunama wairewapaninama. Nama Mamaitua yai maġatāridana, baninama tauna natunama Arua na rewapanae, gurie ya midisūġu munaġana. Tauna vutuna Yesu Keriso, dà Badama. ⁵ Tauna na raukiviveree tauma apasol noyanama kè paġona, da eteni banegidima matabudi ka riuedi da taudi sibo Bada ai sumaġe be a voteyeteyena.

⁶ Be taumi mate uma damnama nopolie, baninama Mamaitua taumi ya vinemi da taumi Yesu Keriso ġaroġaronama. ⁷ Uma letanama yà girugirumina, taumi aitauġa Rom nopone ġaromie. Mamaitua taumi yai nuapaġoemi be ya vinemi

* **1:3:** Uma baninama tauna Deivid damnama reresinama nopone ya tubuġana.

da banaga babaumima. Tamadama Mamaitua be Bada Yesu Keriso adi raukivivere be adi subama ġaromie e kenana.

Polya ġoena da sibo Mamaitua na damma Rom nōpone ya vakitedina.

⁸ Noġone taugu yau Mamaituama yà kaiwena Yesu Kerisoe taumi matabumi aubaimima, bani-nama taumi ami waisumaġama dobu matabuna banaga ta giugiuena. ⁹⁻¹⁰ Mamaitua tauna vu-tuna yau matamatama, da raġan matabuna taumi yau moiragie yà noġonoġotima. Uma Mamaituanama taugu yà noyenoyena nuanuaguma tabutabune, baninama natunama varinama ver-enama yà rarauguguyena. Be yodi taugu yà moimoiragina da Mamaitua na ġoane gavogavo i kenana, taugu sibo è vakitemina. ¹¹ Taugu è ġoe guratena da sibo è kitemi da taugu puyo Arue sibo è utemi da taumi sibo koyai rewapan, ¹² bo deġoda taumi be taugu dà waisumaġe sibo tèi kawa duġu vivirana.

¹³ Be yà ġoeġoena da taumi sibo koya kataiena da taugu taumi ġaromie veraunama èwai nu-anōġoġotena da taugu sibo è sagumi da ġaromie banaga ġesaudima sibo ai sumaqana, nema eteni banegidima ġesaudima è sagudi be ai sumaqana maika. Be taiparapara ya morabana aubainama nam e vakitemina. ¹⁴⁻¹⁵ Taugu yà ġoeġoe kauena da vari verenama taumi Rom ġaromie yà rau-guguyena, baninama inam taugu yau noyama da banaga matabudi sibo ġarodie è rauguguyana, avedi da taudi eteni bo nam eteni, katakataidi bo nam katakataidi.

Vari verenama na wairewapanama

¹⁶ Be taugu vari verenama aubainama nam aitau tenaḡa ama nainaire bo ama tunitunimayaḡena, baninama inam Mamaitua na rewapanama da aitaugā tawai sumaḡana ei yawasanidina, noḡone Jius banegidima ġarodie, be muriḡa dobu gesaudima. ¹⁷ Uma varinama verenama e riuriuedana da nema Mamaitua e vovo kaukauedana da tauna matane dà yawasanama e didimanana. Inam matabuna dà waisumaḡe e voiedina. Baninama girugiruminama porane umanama a girumina, “Didimana baneginama tauna waisumaḡe tokare yawasana e banavina”.

Banaga matabuda dà gewagewama

¹⁸ Mamaitua na medima marae e yovoyovona banaga matabudi aitaugā Mamaitua nam tima vivivivire be na ḡoanama nam tima voivoiena ġarodie, be taudi ġarodie riukaua ta rawarawa koakoana, ¹⁹ baninama banaga matabudi Mamaitua na voiama matabuna a kataiena, baninama Mamaitua yaba ya voivoiedina tawai maḡataridana da tauna e miamiana. ²⁰ Baninama pakane be ya naḡo da yodi avedi da Mamaitua e miamia moisirina be taudi yaḡoro sibo a kataie da tauna e miamiana, baninama yaba matabuna ya voivoiedina, yaḡoro matedie ta kitekitedina. Inam yabedima a kitedi be sibo a kataie da Mamaitua e miamiana, be na rewapanama kennakena nonoḡine yaba matabuna ewai badedina. Vutuna aubainama taudi nam tokare ta gudutaraḡa be teneteneḡina.

²¹ Avedi da taudi Mamaitua a kataienā be yağoro taudi nam isanama tima kaikai suğusuğuna da tauna Mamaitua, be mate nam tima waikaiwena, taudi adi noğotama ya kovi be nopodima kupi ya moğavuna. ²² Taudi ta riuriuna da taudi kabe nuauyauya banegidi, be ibewa da taudi nopodima bua ya moğavuna, ²³ baninama Mamaitua miamia nonoğinama ma neneğarina raudunenama a gosepore, be taudi kokoitau a voiedi be a raraū duneedina. Taudi kokoitau a voiedina kitedima maika banaga, kiu, musara be musara daredaredima. Be inam yabedima matabudi waiwaikavedima Mamaitua ai gabu raupunana.

²⁴ Vutuna aubainama Mamaitua ya miatautauriedi be ya voie da adi gewagewama yai rewapanana be inam gewagewanama taudi ewai badedi da tunidima tawai uta munağedi da adi banaga mate yaba waitunimayamayağidima ta voivoiedina. ²⁵ Taudi Mamaitua na riukauama a gosepore be kaiyovu tawai kawa riukauena, be yaba Mamaitua yawai tubuğidina ta raraū duneedina, be nam tauwai tubuğinama tima raraū duneena. Tauna vutuna tà kaisuğu nonoğena. Inam riukaua!

²⁶ Vutuna aubainama Mamaitua adi gewagewae ya goseporedina. Be yodi waiwaivi adi babadama a gosağā be a nağō da adi banagama waiwaividima mate tawai kawa soğana.[†] ²⁷ Be inam nama kauinama tenegine, tautaugomā adi waiwaivima a gosedi be a nağō adi banagama tautaugomidima mate tawai

[†] **1:26:** Uma kauidima inam badara na waidigirima.

kawa soğana. Naumeki da taudime tubuğidie adi kovoğama a pağona, adi voia waigewama aubainama.

²⁸ Naumeki taudi Mamaitua a gosena, vutuna aubainama Mamaitua ya miatautauriedi be ya voie da adi noğotama gewegewedima yai rewapana, be adi gewagewama taudi ei badei da tunidima tawai uta munağedi be adi banagama mate yaba waitunimayamayağidima ta voivoiedina. ²⁹ Taudi gewagewa be barabara matedima tabu be tabu tauvoienama banegidima. Taudi nopodima waigogo, gewagewa, waikwina, rauvunuğa, iğara, waiwavu kiroğa, gadoğai, nopo pikapika, inam yabedima matabudi nopodima ya moğavuna. Taudi tawai karakarakutu, ³⁰ be giu gewegewedie adi banagama tawai giuguedina, be Mamaitua tautuağaienama, be nopodima meditupo, seğara, be taudi banaga taukita tuağaiedima, be taudi yaba gewegewedima nopodie tawai tubuğidina. Be adi dosima ta rawarawa ġaiğaiedina. ³¹ Be taudi nam debedi, taudi nam waisumağa banegidi, taudi nam raunuatoi banegidi, be taudi inam biwa taupağonama. ³² Avedi da taudi Mamaitua na tarawatuma a kataiena, da taudi aitaüğa nama ta voivoiana tokare guri ta kita sağena. Be yağoro nama ta voivoiana. Be banaga ġesaudima aitaüğa uma yabedima tauvoiedima taudi mate adi banagama a kitedi be tawai aninedina.

2

Mamaitua na etarama

¹ Deḡoda tam banaga ġesaudima gewagewa ta voivoie be kwa riuriu matai ġomedina, naumeki tamġa kwa kawakawa gewagewamna, baninama tam uma yabedima mate kwa voivoiedina. Vutuna aubainama tam nam teneteneġina da kwa gudutara munaġem. ² Be tauma kē kataie da Mamaitua uma banegidima, aitauġa uma yabedima nama ta voivoiedina taudi tokare e kovoġidina. Be tauna na etarama inam riukaua. ³ Yau tura, tam banaga ġesaudima gewagewa ta voivoie be kwa saġasaġaidina, be tam mate uma yabedima kwa voivoiedina. Tam kwa noġonogötina tokare Mamaitua na kovoġama nam kwa paġo, bo? ⁴ Tam Mamaitua na kiviverema kuya kitatuaġai, bo? Mamaitua sibo ya kovoġimna, be tauna kivinama ya verena aubainama raġan ewai rauriena da tam am noġotama kwa vitarena. Vutuna tam nam ku kataie, bo?

⁵ Be baninama tam am nopoladoma be nopolome nam kuma kuvekuvesana, aubainama Mamaitua na medima ġarome kwawai potona na medima raġanine. Inam raġanine Mamaitua na kovoġama riuriukauinama ei maġatarina. ⁶ Tauna banaga tenatenaġaġa aba a voivoiedina, ruvane nama tokare e utedina. ⁷ Aitauġa raġan matabuna Mamaitua na ġoanama ta voivoie, be uma kauidima, neneġara, vivira, be yawasana kenakena nonoġinama ta wanewanedina, taudi tokare yawasana kenakena nonoġinama e utedina. ⁸ Be banaga ġesaudima, taudiġa adi ġoanama ta voivoiedina, taudi inam riukaua ta tuaġiedi be gewagewa kededima tawai muriwatanedina, taudi tokare medi be kovoġa

ta banavidina. ⁹ Piripiri be nuaboya banaga matabudi, aitaūga gewagewa ta voivoiedina ġarodie. Noğone Jius banegidima ġarodie, be muriġa eteni banegidima ġarodie mate. ¹⁰ Be ġesaudima neneġari, vivira be suba, banaga matabudi, aitaūga vere ta voivoiedina ġarodie. Noğone Jius banegidima ġarodie, be muriġa eteni banegidima ġarodie mate. ¹¹ Baninama Mamaitua taudi matabudi ewai nuapaġoedina aubainama.

¹² Aitaūga Mousis na tarawatuma nam ġarodie, be gewagewa ta voienna, taudi mate tokare kovoġa ta banavidina, avedi da taudi tarawatu nam ġarodie. Be aitaūga Mousis na tarawatuma ġarodie be gewagewa ta voienna, taudi mate tokare kovoġa ta banavidina, maika tarawatu no-pone ya girugirumina nama. ¹³ Baninama Mousis na tarawatuma tauwai beavaienama taudi nam Mamaitua matane didimanidi, ibewa da aitaūga Mousis na tarawatuma tawai beavaie be ta voienvienna, taudi Mamaitua matane didimandima. ¹⁴⁻¹⁵ Avedi da banaga ġesaudima taudi nam Jius, be Mousis na tarawatuma nam ġarodie, be yaġoro tarawatu aba ya riuriuena, nama ta voienvienna. Inam ewai maġatarana da taudi nopolie tarawatu e kenakenana, baninama Mamaitua nopolie tarawatu ya girumina. Vutuna aubainama adi noğotama e riuriuedina da deġo tauna vere be deġo tauna gewagewa. ¹⁶ Be uma kovoġinama tokare e tubuġana raġanine, Mamaitua banaga adi noğotama waimoisiridima, e etaredina Yesu Kerisoe. Yau varima verenama

mate nama e riuriuna.*

Mataira ġavoe be nopoe

17 Be tam ġesaumma nemanama? Tam kwa riuriu munaġem da tam kabe Jius banegim, be kwa noġonoġotina da yaba matabuna ġarome naumeki, baninama tam Mamaitua na tarawatuma ġarome, be tam kwa seġaseġarana da tam Mamaitua tura kaukauinama. **18** Tam Mamaitua na ġoanama kuya kataiena, be tam tarawatu ġarone katai kuya paġona da tam teneteneġinama da sibo didimana kuya voiena. **19** Be tam kwa noġonoġoti da banaga Arue matapotepotedima adi tauwai kedadokama be aitauġa kupie miemienidima adi kodamma tam. **20** Be mate kwa noġonoġoti da tam banaga buebuedima tauboru waididimanidima, be tam seda ġaġauba bodima adi tauwai katakataima. Inam riukaua, baninama tam Mamaitua na tarawatuma ġarome aubainama, tam Mamaitua na kataima be na riukauama kuya kataiena.

21 Inam naumeki, tam banaga ġesaudima kwawai katakataidina, be aba aubainama tamġa nam kumawai katakatai munaġem? Banaga ġesaudima kwa riuriuedi da nam ta danene, be aba aubainama tam mate kwa danedanene? **22** Banaga ġesaudima kwa riuriuedina da nam adi waiwaivi bo adi tautauġomama debedie mui ta poraġa, be aba aubainama tam mate nama kwa voivoia? Tam kokoitau kwa riuriu tuaġaiedina, be aba aubainama tam mate kokoitau kwa rauduneedi? **23** Tam tarawatu kwa seġaseġarena, be yaġoro tam Mamaitua

* **2:16:** Vers 16 inam vers 12 e raraу dudutainina.

isanama kwa kawakawa gewagewana, bani-nama na tarawatuma kwawai kati kotovina!
24 Banaga matabudi dobu ġesaudie Mamaitua tawai diboġina, baninama taumi kami taiye. Girugiruminama poranama nōpone e riuriuna maika.

25 Inam ami vaivaima da kopitom ko voivoiena, inam naumeki, be deġoda taumi tarawatu ko voteyeteyena inam ya vere kauana. Be deġoda tarawatu koi kati kotovina, inam vaivainama kopitom nam baniboruboruna. **26** Be deġoda banaga ġesaudima nam kopitom ti paġona be yaġoro tarawatu ta vovo teyeteyena, inam taudi Mamaitua matane maika kopitom banegidima.
27 Uma banegidima nam kopitom ti paġona be yaġoro tarawatu ta vovo teyeteyena, taudi tokare tam ta saġaiġomem, be ta riuemna, “Avedi da tam tarawatu be kopitom kuya paġona, tam tokare nam kwa yawasana, baninama tam tarawatu tauwai katikotovidima.”

28 Nam aitau ei rawa-Jius deġoda tauna Jius adi vaivaima e voivoiena. Be kopitom nam tubuġe taunaġa. **29** Riukaua Jiusnama matairinama inam nam tubuġe, ibewa da nōpoe. Be kopitom tubuġe inam kavakavanama, baninama inam tarawatu na noyama. Be deġoda nōpodama kopitom e paġona inam naumeki, baninama inam Arua na noyama. Inam nama baneginama tauna Mamaitua na kaisuġusuġuma e wanewanena, be nam banaga adi kaisuġusuġuma ima wanewanena.

Mamaitua banaga matabudi e etaredina

¹ Vutuna aubainama Jius be kopitom adi verema aba? ² Adi verema inam a toi kauana, baninama Mamaitua riunama Jius ya ute dokedina.

³ Be ġesaudima taudi nam Mamaitua nuanama taupaġonama banegidi. Tam kwa noġonoġotina da Mamaitua inam banegidima nam ei nuapaġoedi, bo? ⁴ Ibewa ġoma! Mamaitua na saugama e kaikaididina, avedi da tauda banaga kaikaiyovudama, dà saugama tħaw̫i kati kotovidina. Baninama girugiruminama porane umanama ya riuna, “Banaga ta kita da raġan matabuna Mamaitua tam am giuma kwa giugiuna matabuna inam didimanine, riukaue.”

⁵ Be banaga ġesaudima ta riuriuna, “Naumeki, deġoda nama, tauda dà gewagewama ya vere kauana, baninama dà gewagewama kana taiye Mamaitua e tainoġoti da tauna dà gewagewama e noġota porena, inam kedane na saugama e kaikaididina. Vutuna aubainama inam nam i verena da Mamaitua sibo ġarode nuanama yai medi.” ⁶ Ibewa, inam nam nama! Deġoda nama e tubuġana, tokare nema Mamaitua dobu matabuna e etara bake? ⁷ Be uma banegidima ta riuriuna, “Tauda dà yawasanama kaikaiyovudie banaga Mamaitua na riukauama ta kaikai suġġuna, tokare aba aubainama Mamaitua sibo e kovoġida? Inam nam i verena, ⁸ agunai gewagewa tħaġiġi be Mamaitua tħaġiġi sagu da vere e kaigurate.” Inam banegidima tħaw̫i tupakaiyovuna da taugu kabe nama e raraugħ gugħi. Ya verena da taudi tokare kovoġa ta-

paǵo.

Nam aitau tenaǵa didimana banegina

⁹ Be yodi nemanama? Tauma Jius veremai, nam banaga ġesaudima maika, bo? Ibewa! Bani-nama kaite è riuna da Jius be banaga ġesaudima matabudi gewagewa banegidima. ¹⁰ Maika giru-giruminama porane ya riuriuna nama,
“Nam aitau tenaǵa didimana banegina,
naumeki ibewa ġoma.

¹¹ Be nam aitau tenaǵa nuauyauya banegina,
be nam aitau tenaǵa Mamaitua na kedama
ima wanewanena.

¹² Matabudi Mamaitua a mia tautauriena,
be yodi matabudi nam banibiribiridi.”

¹³ “Taudi gayedima kokoaga gayedima maika be
adi giūma kaikaiyovudi be gewegewed-
ima.” “Taudi menedima maika mota
sarama.”

¹⁴ “Taudi mududie waitaratautau be nopodima
nuagorāgora ya moǵavuna.”

¹⁵ “Taudi tauwai guri makai banegidima,

¹⁶ be adi yawasanae raukivigewagewa be nu-
aboya ya moǵavuna,

¹⁷ be suba kedenama nam ti kataiena.”

¹⁸ “Taudi Mamaitua nam tima vivivivirena.”

¹⁹ Yodi tè kataiena da aitaugá tarawatu ewai
badedina taudi sibo tarawatu matabuna a
voteyeteyedina. Vutuna aubainama taudi tokare
nam ta gudutara be tenetenegina. Be ibewa
da banaga dobu matabuna nopone Mamaitua
na etarae tà miamiana. ²⁰ Vutuna aubainama
aitauǵa tarawatuǵa tawai muriwatanena taudi
Mamaitua matane nam didimanidi. Baninama

tarawatu nam e voie da tauda didimana tà banavi, ibewa be tarawatu na noyama inam ei kataidana da dego tauna gewagewa be degó tauna vere.

Didimana inam waisumäge

²¹ Be yodi didimana kedanama Mamaitua yai mağatarina inam ġavoe, be nam tarawatue. Be peroveta be tarawatu uma kedanama vaunama ai matematena. ²² Yodi Mamaitua banaga e kawa didimanidina, aitaugā Yesu Keriso ġarone tawai sumāgena, avedi da tauda noġone banaga vereda bo gewagewadama, ²³ baninama banaga matabuda gewagewa tè voiena aubainama nam teneteneġina da Mamaitua ġarone sibo tè tava.

²⁴ Vutuna aubainama Mamaitua na rauki-viveree ya kawa didimanidana be inam kawa didimaninama ya ute yababedana, nam maesa mate. Nama e voivoiana, baninama Yesu Keriso yai yawasanidana. ²⁵ Mamaitua Yesu Keriso ya vine be ya guri da kosininama ya rauġini da banaga matabuda dà gewagewama e koġa porena deġoda tài sumāgena. Inam kedane Mamaitua yai kataidana da tauna didimaninama, baninama boni tauna banaga adi gewagewae ya kitakita poredina be nam i kovokovoġidina. Be yodi inam gewegewedima Yesu kosinine yai maesidina. ²⁶ Be mate Mamaitua yai kataiedana da tauna didimaninama, baninama yodi raġanine banaga aitaugā Yesu tawai sumāgena, taudi matabudi Mamaitua e kawa didimanidina.

²⁷ Be yodi teneteneġinama da sibo tauda tè segarana, baninama tè yawasanana aubainama, bo? Ibewa! Baninama yawasana tè paġona

nam dà noyama veredima aubaidi, ibewa da waisumaḡa Yesu Keriso ḡarone yawasana tè paḡona. ²⁸ Vutuna aubainama tauma ka riuriuna da banaga yawasana e paḡopaḡona inam waisumaḡe, be nam dà noyama veredima aubaidi.

²⁹ Mamaitua tauna tenaḡa, Jius be eteni banegidima adi Mamaituama. ³⁰ Baninama Mamaitua tenaḡa aubainama, tauna Jius be eteni banegidima e kawa didimanidina, inam waisumeḡinama teneḡine. ³¹ Be yà riuriuna da waisumaḡa inam ya saḡa guratana. Be yodi nemanama, tarawatu nam baniboruboruna, bo? Ibewa, waisumaḡe inam tarawatunama tà vovo teyeteyena.

4

Eibraham na waisumaḡe Mamaitua tauna ya kawa didimanina

¹ Eibraham tauna bonimai tamamaima. Be uma giudima ḡarodie aba tauna ya banavi?

² Deḡoda Eibraham na noyama veredie Mamaitua i kawa didimanina, naumeki da banaga matedie sibo ya seḡarana be nam Mamaitua matane. ³ Baninama girugiruminama poranama umanama ya riuna, “Eibraham Mamaitua yai sumaḡena, vutuna aubainama Mamaitua ya kawa didimanina”.

⁴ Raḡanine banaga e noyanoyana, tauna na maesama e paḡopaḡona, inam nam tà riuna ‘puyo’. Ibewa da tauna ya noyanoyana maesinama e paḡopaḡona. ⁵ Be Mamaitua ḡarone inam na tabu. Banaga aitau nam

ima noyanoyana, be Mamaitua banaga gewegewedima taukawa didimanidima e waisumaġena, tauna na waisumaġama aubainama Mamaitua tauna ei yawasanina.

⁶ Be Deivid uma giunama teneġinama ya guiena da nuavere baneginama aitau Mamaitua e kawa didimana yababena, be nam na noyama maesina.

⁷ Tauna umanama ya riuna,

“Nuavere taudi aitaugā adi voia waigewama ya noġota poredina

be adi gewagewama ya tauriedina.

⁸ Be nuavere tauna aitau na gewagewama tokare Bada nam e noġota watane”.

⁹ Uma giunama Deivid ya giugiuena Jius banegidima aitaugā kopitom a paġopaġona taudīgħa aubaidi bo banaga ġesaudima kopitom nam ti paġona mate aubaidi? Aba taugu ē riuriuena ko noġoti! Mamaitua tauna Eibrahim na waisumaġe ya kawa didimanina. ¹⁰ Be airaġġan Mamaitua Eibrahim ya kawa didimani? Noġone kopitom ya paġo doke bo muriġa da kopitom e paġona, be Eibrahim ya kawa didimani? Ibewa! Noġone Mamaitua Eibrahim ya kawa didimani dokena, muriġa da kopitom ya paġona.

¹¹ Be inam kopitomnama ya paġona, bani-nama inam yai matairana da tauna noġone didimana ya paġona na waisumaġama aubainama. Tauna muriġa da kopitom ya paġona, be noġone Mamaitua tauna ya kawa didimana dokena. Vutuna aubainama banaga matabudi aitaugā kopitom nam ti paġona, be tawai sumaġana, taudi tamedima inam Eibrahim, be Mamaitua inam banegidima ya kawa didimanidina. ¹² Be

tauna inam kopitom banegidima mate tamedima, taudi nam kopitom taunaṅga ti paṅona, ibewa da waisumaṅga mate. Baninama inam waisumeṅinama teneṅinama tamadama Eibraham ġarone be muriṅga da kopitom ya paṅona.

Mamaitua na saugama waisumaṅge tà paṅona

¹³ Mamaitua ya saugana da Eibraham na parate da nokoi ya naṅona natunatunama tokare dobu matabuna tai buderiena. Nama Mamaitua Eibraham ya riuena, baninama Eibraham na waisumaṅgama aubainama, be nam tarawatu, ibewa. Tauna na waisumaṅge Mamaitua ya kawa didimani be inam sauginama ya utena.

¹⁴ Be deġoda Mamaitua na saugama aitauṅga tarawatu tauvoteyeteyenama i utedina, naumeiki da waisumaṅga inam nam baniboruboruna, be na saugama inam kavakavanama. ¹⁵ Baninama tarawatu e voivoie da Mamaitua nuanama ewai medina tauda dà rawaṅgaiġaima aubainama. Be deġoda tarawatu nam e kena, tokare nam teneṅinama da tà rawaṅgaiġai.

¹⁶ Uma vutuna aubainama aitauṅga tawai sumaṅgana, Mamaitua ei yawasanidina. Inam kauine Mamaitua yawasana e uteute yababedana. Be Eibraham natunatunama matabudi riukaua da Mamaitua na saugama ta paṅona, nam tarawatu tauwai muriwatanenama taudiṅga, ibewa da aitauṅga tawai sumaṅgana maika tamadama Eibraham, taudi mate sauga ta paṅona. ¹⁷ Girugiruminama porane umanama ya riuna: “Taugu è voiem da tam dam toitoi tamedima.”

Vutuna aubainama Eibraham tauna matabuda Tamadama Mamaitua matane, baninama tauna Mamaitua yawai sumaġena. Mamaitua tauna yai rewapana kauana. Tauna banaga guriguridima ei yawasanidina, be tauna yaba nam adi kaba tubuġa, be mudune e vatodi da ta maġamaġatarana.

¹⁸ Eibraham yai sumaġa be ya noġotadidina, avedi da nam sibo ya tubuġa, be yaġoro nama ya tubuġana. Da tauna dam toitoi tamedima, maika Mamaitua ya riuriuena nama, “Am damma tokare ta toina, maika kipora.”

¹⁹ Eibraham ya kataie da tauna ġaubonaġa sibo ya gurina, baninama tauna kaite na modima 100 a kovina. Be na visarama Sera yai kaikaipoki be kaiteka yai rawa dosina. Be yaġoro Eibraham Mamaitua na saugama yai sumaġena da tokare na visarama Sera ei natunana, ²⁰ be tauna Mamaitua na saugama nam i noġota bekubekuena. Ibewa da na waisumaġama yaġoro yai rewapana kauana, baninama tauna Mamaitua ya kaikai suġuna. ²¹ Be Eibraham ya katai kauena da Mamaitua aba ya sausaugen tokare teneteneġinama da e voiena. ²² Baninama Eibraham na waisumaġedidima Mamaitua ġarone ya boruna, vutuna aubainama Mamaitua Eibraham ya kawa didimanina.

²³ Uma giudima, “Mamaitua Eibraham ya kawakawa didimanina nam taunaġa aubainama ti girumina”, ²⁴ ibewa da tauda mate. Baninama Mamaitua dà badama Yesu, guriguridima nopolie, be ya kawa midisuġu munägena. Deġoda tài sumaġena, tauda mate e kawa

didimanidana. ²⁵ Yesu tauna dà gewagewama aubaidima ai gurina. Be tauna gurie ya midisugù munağà da tauda e kawa didimanidana, Mamaitua ġarone.

5

Mamaitua be tauda poude suba e kenakenana

¹ Yodi Bada Yesu Keriso dà waisumağe tauda ya kawa didimanidana, vutuna aubainama yodi tauda be Mamaitua poude suba e kenakenana.

² Dà waisumağama aubainama Yesu Kerisoe tè verau be inam raukiviverenama Mamaitua ġarone tè pağona. Be yodi ma mosarida tàwai rabana da Mamaitua neneğarinama e utedana.

³ Nam inam vutunağà, be mate tài nuaverena dà wainuatoitoie, baninama tè kataienà da wainuatoitoi e voie da tokare tauda tà kaiguratena. ⁴ Be kaigurata e voie da tokare tauda tài rewapanà kauana. Be rewapanà e voie da waisumağedidi e tubuğana. ⁵ Be uma waisumağedidinama aubainama tokare nam tài nuaboya, baninama Mamaitua na wainuapağoma Arua Babaue nopode ya ġini porena, baninama tauna Arua Babau ya utedana.

⁶ Rağanine tauda yağoro gewagewae tè miamiana, tauda inam Mamaitua na ġaviamà. Be rağan boruborune Keriso ya gurina aubaidama.

⁷ Banaga değoda tokare turanama tenağà verenama aubainama e gurina. ⁸ Be Mamaitua na wainuapağoma ġarode yai mağatarina, inam tauda yağoro gewagewae be Yesu aubaidama ya

gurina. ⁹ Tauna kosinine tauda ya kawa didimanidana Mamaitua ġarone. Vutuna aubainama yodi tè katai kauena da Mamaitua na medie Yesu tokare ei yawasanidana. ¹⁰ Raġanine tauda yaġoro Mamaitua na ġavijama, be natunama Yesu na gurie ya voie da tauda Mamaitua mate yai rawateġei munaġedana. Be natunama Yesu na yawasanama e voie da tauda yawasana dosinama tà paġona, baninama yodi tauda Mamaitua na banagama aubainama. ¹¹ Be nam inam yabedīga, be mate tài nuaverena Mamaitua ġarone, baninama tauna Yesu Kerisoe tauda yodi Mamaitua tèi turanena.

Adam be Keriso

¹² Gewagewa dobue ya verauna, inam banaga tenaġa kana taiye be uma gewagewane guri dobue ya verauna. Uma kauine guri banaga matabudi ġarodie ya verauna, baninama matabudi gewagewa a voiena. ¹³ Gewagewa dobue ya kenakena be muriġa tarawatu ya dobina. Be Mamaitua gewagewa ya kita poredina, inam raġandie tarawatu nam i kenakenana. ¹⁴ Be yaġoro Adam na raġanie be ya naġo da Mousis na raġanie guri banaga yawai badedina. Avedi da aitauġa tarawatu nam ti kati kotovina, Adam tarawatu yai kati kotovina maika. Adam tauna banaga muriġa e verauna yawai matairena. ¹⁵ Be taudi rabui adi yawasanama nam teġenidi, baninama Mamaitua na puyoma nam maika Adam na gewagewama nama. Inam baneginama Adam na gewagewae banaga toitoi a

gurina. Be Yesu Keriso tauna Mamaitua na raukiviveree noğotaporağɑ ya verauğenɑ banaga toitoi ġarodie. ¹⁶ Mamaitua na puyoma be Adam na gewagewama nam tai ruvaruva be teneteneğinɑ. Baninama Mamaitua na puyoe banaga toitoi ya kawa didimanidina, avedi da taudi gewagewa toitoi a voiedina. Be Adam na gewagewae banaga toitoi ta gurigurina. ¹⁷ Uma baneginama tenağɑ Adam na gewagewae, guri banaga matabudi yai badedina. Be banaga matabudi aitaüğɑ Mamaitua ġarone noğotaporağɑ puyonama dosinama tai anine be ta pağona, taudi tokare Yesu Keriso mate yawasana tai badedina.

¹⁸ Vutuna aubainama Adam gewagewa tenağɑ ya voienna aubainama, banaga matabudi a gurina, be Yesu didimana tenağɑ ya voienna aubainama, banaga matabudi Mamaitua ya kawa didimanidina da yawasana tà banavina. ¹⁹ Be kauinama teneğine Adam na rawağaiğaima aubainama, banaga matabudi gewagewa ya ragaudina, be Yesu na voteyateyama aubainama banaga toitoi Mamaitua e kawakawa didimanidina.

²⁰ Mamaitua tarawatu ya utedana, baninama dà gewagewama na morabama ei mağatarina. Be değoda gewagewa e morabana, naumeki da Mamaitua na raukiviverema e moraba vavasağanɑ. ²¹ Vutuna aubainama gewagewa gurie ewai badana, be teneğinama yodi Mamaitua na raukiviverema didimanae ewai badana, be yawasana kenakena nonoğinama tà pağona Yesu Kerisoe, tauna dà badama.

6

Tauwai sumaḡa be gewagewa

¹ Be yodi nema tà voia bako? Gewagewa tà kaigurate be Mamaitua na raukiviverema e moraba, bo? ² Ibewa ġoma! Tauda gewagewae tè guri be yodi nemanama gewagewae tà mia bako? ³ Ko noġonoġoti bo ibewa da tauda aitaūġa Yesu Kerisoe tè babataitona, tauda yodi matabuda tè babataitona Yesu Keriso na gurima nopone. ⁴ Vutuna aubainama babataitoe tauda Yesu mate a dobodana. Be tauna gurie ya midisuġu mu-naġħana Mamaitua na rewapanama neneġarine. Be inam rewapaninama teneġine tauda mate, yawasana vaune tà mianana.

⁵ Tauna na gurie tauda tauna mate tenaġa. Vutuna aubainama na kaba midisuġue tauda tauna mate tenaġa. ⁶ Baninama tè kataiena da tubuġidama poranama Yesu mate a tuparatu tenaġena. Vutuna aubainama tubuġidama gewagewa tauwai nuapaġoena ma yodi na rewapanama ya kovina, be tauda nam gewagewa ġarone tài yaraga munaġa, ⁷ baninama aitau da e gurina, gewagewa nam tauna e tauconi munaġe. ⁸ Be tauda tè kataiena da tauda Keriso mate tè gurina aubainama, Keriso mate tokare tà miana. ⁹ Be mate tè kataie da Keriso ya midisuġu mu-naġħana, tokare nam e guri munaġa, baninama guri nam na rewapanama Yesu ġarone ima kenakenana. ¹⁰ Be Yesu tauna raġġan tenaġa kava ya gurigurina, gewagewa na rewapanama yai kovina. Be yodi tauna na yawasanama Mamaitua na yawasanae e miamiana. ¹¹ Vutuna

aubainama taumi mate ko nōgotimi da taumi gewagewae koya gurina, be Yesu Kerisoe ami yawasanama Mamaitua na yawasanae ko miana.

¹² Vutuna aubainama nam gewagewa koi anine da tubuğimima ei bade. Uma tubuğinama tokare e gurina. Nam gewagewa taumi e sorumi da taumi tubuğā na ġoanama gewegewedima koi muriwatanedi. ¹³ Nam tunimima aiyabinama koi anine da gewagewa ta voiedi. Be ibewa da ko ute munaġemina Mamaitua ġarone, baninama taumi gurie be koya naġona yawasanae. Vutuna aubainama yodi tunimima matabuna Mamaitua ko ute be koi anine da tunimima yutuna vere ta voiedina. ¹⁴ Naumeki da yodi gewagewa nam ei bademi, baninama taumi nam tarawatu na waibadae koma miamiana, ibewa da taumi Mamaitua na raukiviverema na waibadae ko miamiana.

Tauda yodi nam gewagewa ei yarageda

¹⁵ Be yodi aba tà voie? Tauda Mamaitua na raukiviverema na waibadae tà miamiana, be nam tarawatu na waibadae tama miamiana. Vutuna aubainama yodi gewagewa tà voie, bo? Ibewa ġoma! ¹⁶ Koya kataie bo ibewa da taumi aitau ko voteyeteyena taumi inam tauna na taunoyama? Vutuna aubainama deġoda taumi gewagewa na taunoyama, taumi tokare ko gurina. Be deġoda taumi Mamaitua ko voteyeteyena, taumi tokare Mamaitua na taunoyama be tauna ei yawasanima. ¹⁷ Taumi raġan tenaġa gewagewa yawai yaragemina, be Mamaitua tài kaiwena da yodi nuemima tabutabunama koya vitaredi be riukaua

waikatakatainama yai katakataimi be taumi ko vovo teyeteyedina. ¹⁸ Taumi gewagewae be Bada ya kaiporemi da yodi riukaua na yarayaragama.

¹⁹ Taumi ami noğotama vovo gwağegwağedima aubainama, yau giuma teketedie yà giugiuna da taumi ko kataiena. Boni tunimima koyai utaedi da mira be gewagewa dosidima ġarodie awai yaragana. Inam nama yodi tunimima koi utaedi da yaba didimanidima ġarodie tai yaragana yawasana babaunama aubainama.

²⁰ Taumi gewagewa ġarodie koyawai yaragana rağandie, taumi didimana nam ko noğonoğotidina. ²¹ Inam yabedima koya voivoiedina yodi kowai kawa tunimayağedina, damodie aba koya banavi? Nam aiyaba da naumeki guri! ²² Be yodi taumi gewagewae be Bada ya kaiporemina da taumi yodi Mamaitua na taunoyama. Vutuna aubainama yodi taumi teneteneğinama da Mamaitua na ġoanama ko voiedina, yodibe taumi tokare koi rawa babau be damone taumi yawasana kenakena nonoğinama ko pağona. ²³ Baninama dà gewagewama na maesama inam guri, be Mamaitua na puyoma inam yawasana kenakena nonoğinama, dà Badama Yesu Kerisoe.

7

Rağanine banaga e gurina tarawatu na rewapanama nam ġarone ima kenakenana

¹ Yau bana, tarawatu ko noğoti. Banaga e miamiana, inam rağanine tarawatu tauna banaga ewai badena. ² Inam maika waivi wainağinama.

Rağanine tauğoma yawayawasaninama e miamiana, inam rağanine waivi nam teneteneğina da na tauğomama e gose. Be değoda na tauğomama e gurina, inam rağanine tauna wainağı tarawatunama e dobidobi porena. ³ Vutuna aubainama değoda na tauğomama yawayawasaninama e miamia be waivi tauğoma ġesaunama e nağina, tauna na badama debane mui e poreporena. Be değoda na tauğomama e guri be waivi tauğoma ġesaunama e nağina, inam naumeki.

⁴ Yau bana, uma kauinama teneğinama taumi mate ġaromie. Taumi Keriso mate koya guri tenağana! Vutuna aubainama tarawatu na rewapanama ġaromie nam ima kenakenana. Keriso gurie be ya midisugu munağana, be taumi yodi tauna ġaroğaronama, da taumi ko votana Mamaitua aubainama. ⁵ Rağanine tauda tubuğa yawai dokedana noğota gewegewedima dà yawasanae a noyanoyana. Uma noğotidima gewegewedima tarawatue a mağatarana. Vutuna aubainama tauda boni dà votavotama guri a tubutubuğana. ⁶ Baninama tauda Yesu mate tè gurina aubainama, tauda yodi tarawatu na rewapanae be Yesu ya kuvesidana. Vutuna aubainama yodi keda vaunama Arue tà noyana, be nam keda poranama tarawatu a girugirumina tà noye.

Tarawatu be gewagewa

⁷ Yodi aba tà giue? Tarawatu taunağɑ inam gewagewa, bo? Ibewa ġoma! Taugu tokare nam sibo gewagewa e kataie, ibewa da tarawatu ewai mağatarana. Baninama taugu tokare waikwina

nam e kataie, deḡoda tarawatu nam sibo i riuna, “Nam kwai kwina!”⁸ Gewagewa na kedama tarawatue ya banavi be ya voie da nōpogue waikwina nōgotidimā ta tavatavana da tarawatu yàwai kati kotovina. Baninama deḡoda tarawatu nam sibo i kenakena, tokare gewagewa na rewapanama yai kavena maika banaga gurigurinama.

⁹ Raḡanine taugu ġaubogue taugu tarawatu nam e kataienā, taugu ma nuaveregu yawasanae è miamiana. Be muriġa tarawatu è paḡopaḡona raḡanine, gewagewa ya naġo midisūġu be yau yawasanae ya saġana.¹⁰ Dabudine è kataie da taugu è gurina. Tarawatu kabe yawasana i uteutegu da tauna guri ya uteguna.¹¹ Gewagewa na kedama tarawatue ya banavina, vutuna aubainama ya kaiyovuegu be inam tarawatune yai guriguna.¹² Be tarawatu taunaġa inam babaunama. Be uma riuvavasaġinama, “Nam kwai kwina” tauna mate babaunama, didimana be vere.

¹³ Naumeki, deḡoda tarawatu inam yaba verenama, inam yabanama verenama ya voie da taugu e guri, bo? Ibewa ġoma! Gewagewa uma tarawatunama verenama ya paġo be tarawatune yai guriguna. Be tarawatue yodi tà kitaktana da gewagewa inam naumeki gewagewa vavasaġinama.

Gewagewa banaga ewai badedina

¹⁴ Tauda tè kataienā da tarawatu inam Maitua ġarone be ya yovona. Be tauda banaga tarawatu waimuriwatanenama tè gwaġana aubainama, gewagewa tauda ewai badedana.

¹⁵ Be yaba barebaredima yà voivoiedina, taugu nam e kataien da aba aubainama yà voivoiedi. Taugu yaba veredima è ġoeġoedina sibo è voiedina, be yabedima nam ama voivoiedina. Be taugu yaba yau kaba tuaġaiedima, vutudi taugu yà voivoiedina. ¹⁶ Be deġoda yaba barebaredima nam ama ġoeġoedina, be taugu yà voivoiedina, inam taugu yàwai aninana da tarawatu inam riukaua. ¹⁷ Vutuna aubainama nam taugu inam yabedima barebaredima ama voivoiedina, ibewa da gewagewa nogue e kenakenana, tauna vutuna e voivoiedina.

¹⁸ Baninama è kataie da nogue nam aba verenama ima kenakenana. Nogue ġoana riukaua da e kenakenana da vere sibo è voiena, be nam rewapanġa da yà voie. ¹⁹ Baninama yaba yà voivoiedina, taudi nam yau ġoana da sibo è voiedi. Be yaba voiedima nam yau kaba goedi, inam yabedima yaġoro da yà voivoiedina. ²⁰ Be deġoda yaba yà tuatuaġaiedina, be yaġoro yà voivoiedina, inam kauidima tawai kataigu da nam taugu inam yabedima ama voivoiedina, be ibewa da gewagewa nogue e kenakenana, tauna vutuna e voivoiedina.

²¹ Dobudine è kita da raġan matabuna inam umanama e tubutubuġana: Raġanine è rau-rubu da kabe vere è voivoie, da gewagewaġa è voivoiena. ²² Naumeiki nogue Mamaitua na tarawatuma yà ġoeġoe kauena, ²³ be Mamaitua na tarawatuma nogue e kenakenana. Be taugu è banavi da tarawatu ġesaunama tunigue yai rewapanġa be e panipaniguna, be Mamaitua na tararawatuma ewai ġaviena.

²⁴ O kapore, wainuatoitoiguma! Aitau e kais-agugu, be tubuḡa uma gurigurinama yà gose pore? ²⁵ Baninama nōpogue taugu Mamaitua na tarawatuma yà vovo teyeteyena, be tunigue taugu gewagewa na tarawatuma yà vovo teyeteyena. Be Mamaitua yài kaiwena, baninama taune dà Badama Yesu Kerisoe ya kuvesiguna.

8

Yawasana vaunama Arua Babaue

¹ Vutuna aubainama taudi aitaugā Yesu Kerisoe ta miamiana, taudi tokare nam kovoḡa ta bnavi. ² Baninama tarawatu Arua Babaue vutuna yawasana Yesu Kerisoe ya uteguna da gewagewa be guri adi tarawatue ya kuvesiguna. ³ Tarawatu nam teneteneḡina da sibo yai yawasanida, baninama tauda tarawatu waimuri-watanenama ḡarone tè gwaḡa kauana. Vutuna aubainama Mamaitua Natunama ya riupore yovoḡe be tubuḡa ya utena maika, tauda tubuḡidama gewagewa tauvoienama. Be Mamaitua Yesu tubuḡa ya utena, be inam tubuḡine tauda dà gewagewama kovoḡinama ya paḡona, be yodi ḡarode gewagewa na rewapanama ya kovina. ⁴ Vutuna aubainama deḡoda tauda Arua Babau na ḡoane tè miana, be nam tubuḡa na ḡoane, inam raḡanine tauda teneḡinama da Mamaitua na tarawatuma tè voteyeteyena.

⁵ Be taudi aitaugā tubuḡa na ḡoane ta miamiana, taudi adi noḡotama matabuna tubuḡa na ḡoane e kenakenana. Be taudi aitaugā Arua Babau na ḡoane ta miamiana, taudi adi noḡotama matabuna Arua Babau na ḡoane e

kenakenana. ⁶ Değoda tubuğɑ na ġoanama tà noğota guratena, damonama guri tà banavina. Be değoda Arua Babau na ġoanama tà noğota guratena, damonama yawasana be suba tà banavidina. ⁷ Nama ta tubutubuğana, baninama tubuğɑ na wainua noğonoğotama inam Mamaitua na ġaviamɑ, be değoda tauda tubuğɑ na wainua noğonoğotama tài muriwatanena, tauda tokare Mamaitua na tarawatuma nam tà voteyeteye. Be nam tokare tà voie be teneğina. ⁸ Taudi aitaugɑ tubuğɑ na ġoane ta miamiana, taudi nam Mamaitua timawai nuaverena.

⁹ Be taumi nam tubuğɑ na waibadae koma miamiana. Ibewa! Değoda Mamaitua Aruinama nopomie, naumeki da taumi Arua Babau na waibadae ko miana. Be değoda aitau Keriso Aruinama nam tauna nopone e mia, naumeki da tauna nam Keriso ġarona. ¹⁰ Be değoda Keriso nopomie, tubuğimima ya gurina be Arua Babaue yawasana ko pağona, baninama Mamaitua ya kawa didimanimina. ¹¹ Mamaitua Aruinama Yesu gurie be ya kawa midisugu munağena. Değoda inam Aruinama nopomie e miana, naumeki da tokare tauna vutuna, taumi tubuğimima guriguridima mate e kawa midisuğudina. Baninama tauna Aruinama nopomie e miamiana.

¹² Vutuna aubainama yau bana, tubuğɑ na ġoanama nam na noyama aba ġarode ima kenakenana. ¹³ Baninama değoda taumi tubuğɑ na ġoanama koi muriwatanana nonoğena, taumi tokare ko gurina. Be değoda Arua Babaue tubuğɑ na ġoanama gewegewedima koi guridina, taumi

tokare yawasana ko banavina. ¹⁴ Baninama taudi aitaūga Mamaitua Aruinama ewai dokedina, taudi vutudi Mamaitua natunatunama.

¹⁵ Be Mamaitua Arua Babau ya utemina inam nam e voiemi da taumi taunoya yababa da sibo ko nainaira. Ibewa! Be tauna Arua Babau ya utemina e voiemi da taumi Mamaitua natunatunama. Vutuna aubainama taumi yodi Mamaitua ġorone ko riuna, “Mamai”!* ¹⁶ Mamaitua Aruinama tauda aruidama e riuriuena da tauda riukaua Mamaitua natunatunama. ¹⁷ Yodi tauda Mamaitua natunatunama, vutuna aubainama tauda tokare Keriso mate Mamaitua na buderima tà paġona. Deġoda tauna na wainuatoitoie tauda mate tài nuatoitoi saguna, tokare Mamaitua neneġarine Keriso mate tà mia tenaġana.

Raġan muriġa na yawasanama

¹⁸ Taugu yà kitakitana da wainuatoitoi yodi tà banabananavidina taudi yawasana tokare e veraverauna ġarode e tavana, nam mate tài ruvaruva be teneteneġina, ibewa. ¹⁹ (-)

²⁰⁻²¹ Mamaitua yaba matabuna yawai tubuġidina ta guriguri be ta bovabova yababana, vutuna aubainama ma nuaboyedi ta miamiana. Be inam nam taudi adi ġoana, be tauwai tubuġidima na ġoane nama. Be yaġoro nopodima ewai noġotana da raġanine Mamaitua na damma neneġarine ta saġana, taudi mate neneġara ta paġo da guri be bova adi raġanima e kovina. (v 19) Vutuna aubainama, yaba matabuna Mamaitua yawai tubuġidina, taudi tawai raba

* **8:15:** Aramaic bonane ‘Abba’ inam ‘Mamai’.

be keda ta kitakitana da uma yawasaninama saṅgasāga vavasaṅinama Mamaitua na sedama e utedina, dobue yaba matabuna matedie. ²² Tauda tè kataienan da pakane da yodi yaba matabuna ta yakeyakeina maika waivi rāgānine ewai tikana tunimuyanama nama. ²³ Be nam yabedima taudiṅa, be tauda mate, avedi da puyo Arua Babau tè paṅona, be yaṅoro tè yakeyakei be tāwai rabana da Bada ei kawa natuneda be tubuṅidama ei yawasanidina. ²⁴ Rāgānine Bada yai yawasanidana tauda tè noṅonoṅotina, da tokare tè naṅona marae. Be tauda deḡoda sibo kaite marae tè naṅona, yodi nam tama noṅonoṅotina da sibo marae tè naṅo. Baninama nam aitau yaba kaite ya paṅo be yodi ima ḡoeṅgoena e paṅo munaṅe. ²⁵ Be yodi yaṅoro mara nam te kitana, vutuna aubainama tauda nuatauṅa tāwai rabana da marae tè naṅona.

²⁶ Be mate Arua Babau dà vogwaṅagwaṅae e sagusagudana. Baninama tauda nam moiragi kaua te kataienan, vutuna aubainama Arua Babau Mamaitua ḡarone aubaidama moiragie giu e vatovatodina, baninama tauda nam teneteneṅina da tè vatodi. ²⁷ Arua Babau tauda aubaidama e moimoiragina Mamaitua na ḡoanama ruvane. Be aba Arua Babau Mamaitua e riuena, tauna kaite ya kataienan, baninama Mamaitua banaga babaudama nopolama ya katai kauena. ²⁸ Tauda tè kataie da banaga aitauṅa Mamaitua tawai nuapaṅgoena, taudi ḡarodie yawasana matabudi veredima, be piripiri ta tubutubuṅana inam vere taudi aubaidima. Uma banegidima taudi vutudi Mamaitua bonimai ya vinedina na

goanama ruvane. ²⁹ Be banaga aitaūga Mamaitua ya vinevinedina, taudi ya voiedina maika natuğominama Yesu, be Yesu tauna tautuağā. ³⁰ Be aitaūga Mamaitua ya vinevinedina, taudi ya yokoedina da sibo a verauna tauna ġarone. Be aitaūga tauna ya yokoyokoedina, taudi ya kawa didimanidina. Be aitaūga tauna ya kawakawa didimanidina, taudi yawasana verenama marae ya utedina.

Mamaitua na wainuapağoe nam aba tokare e dariğeda

³¹ Yodi aba tà giue? Değoda Mamaitua tauda muride e midimidina, aitau tokare ei ġavieda? ³² Avedi da natuğominama be nam i rabe kwasena, be yağoro yai utaena tauda matabuda aubaidama. Be teneğine nama tauna na rauki-viveree yaba matabudi e uteutedana.

³³⁻³⁴ Vutuna aubainama nam aitau teneteneğina da ei wavuda, baninama Mamaitua kaite ya kawa didimanidana. Be mate Yesu Keriso vutuna ya guri be ya midisuğu munağana, tauna Mamaitua kasaune e mia be aubaidama e moimoiragina.

³⁵ Be yodi Keriso na wainuapağoe nam aba tokare e dariğeda. Nam nuaboya, nam naira, nam raukivigewagewa, nam meiğara, nam waikaruwağawağā, nam iğara.

³⁶ Girugiruminama porane ya girugirumina nama, “Tam kamtaie rağan matabuna tauma raukivigewagewa ka banabanavidina, be ta vunuvunuğimaına maika musara.”[†] ³⁷ Be avedi

† 8:36: Gurik bonane ya riuna ‘sipu’, be nam ‘musara’.

da nuaboya tà banabanavidina, be yaḡoro tà vaisuba vavasaḡedina Yesu Kerisoe, tauna vutuna ewai nuapaḡoedana.

³⁸ Baninama taugu è katai kauena da Mamaitua na wainuapaḡoe nam aba tokare e dariḡeda, nam guri, nam yawasana, nam anea, nam penama, nam yaba yodi ta tubutubuḡana bo tokare ta tubuḡana, nam aba rewapanidi, ³⁹ nam arua gunume bo dobue, nam aba Mamaitua yawai tubuḡidina, nam aba tokare Mamaitua na wainuapaḡoe e dariḡeda, ibewa! Yesu Kerisoe Mamaitua yai kataidana da tauna ewai nuapaḡoedana.

9

Mamaitua be Israel banegidima

¹ Taugu Yesu Keriso matane yà riuriu kauana, be nam ama kaikaiyovuna. Arua Babau no-pogue nama e riuriueguna. ²⁻³ Israel banegidima nam adi waisumaḡa, vutuna aubainama taugu nopogue èi nuaboya da èi nuaboya kauana, be è noḡoti da Mamaitua taugu sibo ya raukivi gewegewegu be taudi sibo yai yawanidina. ⁴ Baninama taudi Mamaitua ya vinedina da tauna natunatunama be taudi neneḡarinama a kita be na saugama ḡarodie ya boruna. Taudi Mousis na tarawatuma a paḡo be tempol nopone ta tapataparorona, be Mamaitua ya riuedina da tokare ei yawanidina. ⁵ Be taudi ḡarodie dede pakanama banegidima,* be inam damne Yesu

* ^{9:5:} Dede pakanama banegidima inam: Eibraham, Aisik be Jeikob.

Keriso ya tubuġana, tauna vutuna Mamaitua, be raġan matabuna ta kaikai suġu nonoġena! Inam riukaua.

Aitaugā Mamaitua na damma nopone?

⁶ Taugu yà riuriuna da Mamaitua na saugama nam i kavena. Israel banegidima nam matabudi Mamaitua na dam. ⁷ Avedi da taudi Eibraham natunatunama, yaġoro nam matabudi Mamaitua na seda, ibewa. Mamaitua Eibraham umanama ya riuena, “Aisik na dame taugu tokare am sedama è sausaugemna yà utemna.”

⁸ Inam baninama umanama: Avedi da taudi Eibraham natunatuġominama, yaġoro taudi nam Mamaitua natunatuna, be aitaugā Mamaitua na saugama tauwai sumaġenama, taudi inam riukaua Mamaitua natunatunama. ⁹ Mamaitua na saugama Eibraham ġarone inam umanama ya riuna, “Taugu yau raġanima è boruborue taugu yà yovo munaġana, yodibe Sera gomana tauġominama tokare e tikana.”

¹⁰ Be teneġinama nama Rebeka ġarone. Rebeka na sedama tautauġomidima tamedima tenaġa Aisik, tauda mate tamadama. ¹¹⁻¹² Be Rebeka muriġa da seda raġaraġa e tikedi da yawasana veredi bo gewegewedima ta voiedina, be noġone Mamaitua Rebeka umanama ya riуena: “Gomana tautuaġa tokare tasinama ġarone ei taunoyana.” Mamaitua nama ya riuna, inam tauda sibo tè kataie da Mamaitua na ġoane bagna e vinevinedina, be nam adi noyama debane. ¹³ Vutuna aubainama girugiruminama porane umanama ya riuna, “Jeikob nuaguma e paġopaqona be Iso è tuaġaiena.”

14 Be yodi nema tà riu bako? Mamaitua nam didimana banegina, bo? **15** Mamaitua Mousis umanama ya riuena,

“Taugu yau raunuatoima banaga yà ġoeġoena nama yà raunuatoiena,
be yau raukiviverema banaga yà ġoeġoena nama ġarone yà raukivi verena.”

16 Vutuna aubainama banaga yawasana ta paġona, be nam adi ġoane bo adi noyama veredima aubaidi, ibewa, be Mamaitua taunaġa e ġoeġoena nama e raukivi verena ġarodie.

17 Be guyau Pero ġarone ko kita. Mamaitua tauna ġarone ya riuna umanama, “Taugu è voiem da guyau kuya tubuġana, inam taugu yau rewapanama ġarome yai maġatari da dobu matabuna ta kita be isaguma ta kaisuġuna.” **18** Vutuna aubainama Mamaitua na raukiviverema banaga e ġoeġoena, nama ġarone e raukiviverena. Be mate Mamaitua e ġoeġoena nama, banaga noponama e kawa badona.

19 Be tokare banaga ġesauġima umanama ko riueguna, “Deġoda Mamaitua na yawasanama nama, aba aubainama tauna e riuriuna da tauma gewagewa banagħimai? Tauda nam teneteneġina da na ġoñama tāi ġake.”

20 Tam am rewapanama aba da Mamaitua e giugiu be kwa riuute munaġe? “Gurewa nam tokare aitau tauvoienama e riuena; Aba aubainama umanama kitagħum kuya voiegu?”

21 Gurewa tauvoienama doġa tenegħinama e pagħo be na ġoane nama gurewa verenama be kamai guregħurewa e voivoiedina. **22** Be inam kauinama tenegħinama nama. Mamaitua guyau Pero be

Ijipt banegidima ya vinedi da ġarodie na medima be na rewapanama ei maġatarina. Be avedi da Mamaitua ya vinedina da taudi sibo a gurina, be tauna yaġoro mareġa ewai rauriedina.

²³ Be banaga ġesaudima ya vinedina da taudi neneġarinama maumaurinama tokare a paġona. Vutuna aubainama Mamaitua na raukiviverema be na rewapanama taudi ġarodie yai maġatarina.

²⁴ Be inam banegidima inam tauda, tauna Jius be eteni nopodie ya vinedana.

²⁵ Maika Mamaitua peroveta Osea ya riuriuena nama,

“Taugu tokare eteni banegidima yà vinedi
be yà voiedi da taudi yau banagama.

Be taudi nuaguma ta paġona,
avedi da yodi nuaguma nam tima
paġopaġona.”

²⁶ Be mate Osea ya riuena,

“Deġo è riuedina, ‘Taumi nam taugu yau banaga’,
yodi tokare yà riuedina, ‘Taumi Mamaitua
miamia nonoġinama natunatunama.’ ”

²⁷ Be peroveta Aisaia Israel aubaina ya riuna umanama,

“Avedi da Israel banegidima sievidima maika
gimori gerese,
be raubisaġa tokare ei yawasanidina.

²⁸ Baninama Mamaitua na ogama ya tarataraġina
nama,
tokare e voia makaie be e voia rovona.”

²⁹ Inam maika Aisaia kaite ya vatona,

“Deġoda Bada wairewpana vavasaġinama ba-
naga raubisaġa sibo nam i gosedi,

tauda tokare Sodom be Gomora banegidima
tè ruvedi be tè guri rovona.”[†]

Israel banegidima nam waisumağā ġarodie

30 Be yodi tà kita da eteni banegidima avedi
da didimana nam ti wanewanena, be yağoro
Mamaitua adi waisumağe ya kawa didimanidina.
31 Be Israel banegidima taudi didimana nam ti
banavina, baninama taudi didimana tarawatue
a wanewanena aubainama. **32** Aba aubainama
didimana nam ti banavi? Baninama taudi a
noğoti da adi noyama veredie kabe didimana
ta banavi, be nam waisumağe. Taudi yeku‡
adi kaba sağaitarema a sağai vitarena. **33** Ya
girugirumina nama:

“Ko kitana, taugu Saionma yeku yà boruboruna,
be vutuna banaga e voiedi da ta sağai vitare
be ta bekuna.

Be aitau uma yekunama ewai sumağena,
tauna tokare nam tunimayağe e mia.”

10

1 Yau bana, taugu nuaguma e ġoeğoe kae
be Mamaitua yawai bağana da tauna sibo Is-
rael banegidima yai yawanidina. **2** Taugu è
kataiena da taudi ta rara rubu guratana da
Mamaitua sibo a tainuaverena, be tauna anitai
nuaverenama na kedama, nam ti katai kauena.
3 Taudi Mamaitua na didimana kedanama a ri-
tuağiae, be taudi adi noğotama nama na ruvae
didimana kedanama a wanewanena. **4** Be taudi
nam ti kataiena da Keriso ya voie da tarawatu

† **9:29:** Sodom be Gomora adi gututuma ko sievidina. (Genesis 19:1-29) ‡ **9:32:** ‘Yeku’ inam Yesu Keriso.

na raǵanima ya kovina. Be aitau da Keriso ewai sumaǵena, tauna tokare didimana e banavina.

⁵ Mousis didimana tarawatue umanama ya giuedina, “Aitauḡa uma kauidima yà giuguedina e voiedina, tauna tokare ǵarodie yawasana e banavina.” ⁶ Be didimana waisumaǵe inam umanama ya giuedina, “Nam nopomie ko riuna, ‘Aitau e saǵa e naǵo marae be Keriso e yovoǵe?’”

⁷ Bo “Aitau e yovo e naǵo guriguridima adi gabue be Keriso e saǵe?” Ibewa! ⁸ Inam kauidie nam tokare yawasana ko banavidi. Be you, didimana waisumaǵe umanama ya giuedina, “Yawasana riunama inam ǵaromie; mudumie be nopomie.” Inam riunama vutuna waisumaǵa riunama tauma ka rarauguguyena.

⁹ Inam giudima banidima umanama, Deǵoda tam mudume kwa riuna, “Yesu tauna Bada” be nopome kwai sumaǵa da Mamaitua Keriso gurie be ya kawa midisuǵu munaǵena, tam tokare yawasana kenakena nonoǵinama kwa banavina. ¹⁰ Baninama dà waisumaǵe tokare Mamaitua e kawa didimanidana, be deǵoda mudude Yesu Keriso tà giuena, tauda tokare Mamaitua ei yawanidana. ¹¹ Vutuna aubainama girugiruminama umanama ya riuna, “Aitau tauna ǵarone ewai sumaǵana, tauna tokare nam tunimayaǵe e mia.” ¹² Yodi uma giunama mayanama maika banaga matabuda, tauda Jius be eteni banegidima matabuda e riuriuedana, baninama Bada tauna tenaǵa, be banaga matabuna ewai badedina, be vere dosidima aitauḡa tauna ǵarone sagu tawai baǵena e uteutedina, ¹³ baninama

girugiruminama nama ya riuna, “Aitaūga Bada īgarone yawasana tawai bağena, taudi tokare ei yawasanidina.”

¹⁴ Be nema taudi sagu tai bağe bake, değoda taudi Bada nam tai sumağe? Be nema Bada tai sumağä bake, değoda varinama nam ta vaie? Be nema vari verenama ta vaia bake, değoda nam aitau īgarodie e rauguguya? ¹⁵ Be nema taudi ta rauguguya bako, değoda Keriso taurauguguya nam e riuporağä? Girugiruminama umanama ya riuna: “Banaga tawai nuavere kauana rağanine taurauguguya ta verau be vari verena be suba giunama ta rarauguguya.”

¹⁶ Be nam Israel banegidima matabudi vari verenama ti pağona. Inam maika peroveta Aisaia ya riuriuna nama: “Bada, nam banaga toitoi ama giuma ti sumağena.” ¹⁷ Be yağoro Keriso banaga ya riuporedina rauguguya aubainama be adi rauguguya banaga ta vaie, be tai sumağana.

¹⁸ Be Jius banegidima nemanama? Taudi vari verenama nam ti vaie, bo? Ibewa da taudi kaita a vaiena. Baninama girugiruminama porane ya riuna umanama:

“Taudi a rarauguguya varinama dobu matabuna yai moğavuna,
be dobu damodie mate.”

¹⁹ Bo agunai Jius banegidima a vaiena be baninama nam ti katai kae, bo? Ibewa, taudi a kataienai. Uma kauinama vutuna aubainama Mamaitua Mousis umanama ya riuenai:

“Avedi da eteni banegidima buebuedima taudi nam Jius, be tokare ya vinedina.

Yodibe taumi tokare ko unuredi be ko mediedina.”

²⁰ Be Aisaia mate umanama ya riuna:

“Aitaugā taudi nam ti wanewaneguna,
taudi ġarodie è maġatara be a banaviguna.”

²¹ Be Israel banegidima aubaidima umanama ya riuna:

“Raġan daudaunama taugu aubaimima èwai rabaña da sibo ġarogue koya tavana,
be taumi nam ko tavana, baninama taumi banaga beapoteapotemi be raraukosoġaīgaimima.”

11

Israel banegidima tautaugosedima

¹ Be yodi nemanama? Mamaitua na banagama ya tuaġaiedi, bo? Ibewa! Taugu mate Israel banegiguma, Eibraham natunama, be Bendiman na damma nopone.

² Mamaitua na banagama boni ya vinevinidina nam i tuaġaiedina, ibewa! Elaija na gututuma ko noġoti, raġanine tauna Mamaitua ġarone ya riubona badobadona Israel banegidima kadi taiye.
³ Tauna umanama ya riuna: “Bada, taudi am perovetama matabudi ai guri rovodi be am oltama a katiweidina. Be yodi tauguġa yà miamiana, be taudi ta ġoēgħoe da taugu mate tai guriguna.”

⁴ Be Bada umanama ya paribeena: “Taugu banaga 7 tausand aubaiguma è taugosaġana, baninama taudi nam kokoitau Bal ġarone ti raudunena.”

⁵ Be yodi uma rağanine kauinama teneğinama nama. Mamaitua na raukiviveree banaga tautaugosedima ya vinedina. ⁶ Tauna na raukiviveree ya vinedina be nam adi noyama debane. Be değoda adi noyama debane i vinedina, agunai raukivivere nam baniboruboruna.

⁷ Be yodi tà kita, Israel taudi didimana a wanewane guratena be nam ti banavina. Be Mamaitua na vinevinema banegidima taudiğā didimana a banavina, be Israel banegidima ġesaudima Mamaitua ya kawa nopobadodina ⁸ maika girugirumina porane ya riuriuna nama: “Mamaitua arua gewagewanama ya utedi, be uma aruinama taudi ya kawa debabuedi be ya voiedi da matedie nam timawai kita be beedie nam timawai beavaiana naumeki da yodi.”

⁹ Be Deivid umanama ya riuna: “Taudi adi puyoma soidima sibo ya tikona mu-nağedi, be a sağai vitaredina, baninama inam adi kovoğama.”

¹⁰ Taudi sibo arue matedima ai kupikupi da taudi nam sibo ai kita, be rağan matabuna sibo ġayawa a kwarina.”

Eteni banegimima taumi nam ko rauguyaguyau

¹¹ Yodi yài taravira munağemina. Mamaitua na banagama ya tuağai vavasağedi, bo? Ibewa! Israel banegidima Mamaitua a mia tautauriena, aubainama Mamaitua eteni banegidima ei yawasanidina da Israel banegidima sibo a unurana eteni banegidima ġarodie. ¹² Be

uma ko noğoti, Israel banegidima taudi Yesu Keriso a tuağaiena, aubainama eteni banegidima dobu matabuna yawasana a banavina, Israel banegidima matabudi Yesu tawai sumağena rağanine, eteni banegidima tokare waiaiaina dosinama ta pağona.

¹³ Be taumi aitaugā nam Jius, taumi yodi yà riuemina: Taugu ei nuaverena da Mamaitua ya riuporeguna taumi eteni banegimima ġaromie da vari verenama yà rauguguyena. ¹⁴ Be uma kauine Jius banegidima nuedima ei medi be taudi mate tai sumağana. ¹⁵ Be yodi ko kita da, rağanine Mamaitua Jius banegidima ya riuriu tuağaiedina, inam rağanine dobu matabuna adi gewagewama ya noğota poredina, be rağanine Mamaitua Jius banegidima ei anina munağedina, aba tokare e tubuğā? Inam rağanine banaga guriguridima ta midisugu munağana. ¹⁶ Baninama değoda Mamaitua Jius adi dedema pakanama banegidima yai aninedina, naumeki da taudi adi sedama mate Mamaitua tokare ei aninedina. Inam kauinama teneginama maika kai olip. Değoda kai olip waraminama yai aninena, naumeki da kai ragedima mate tokare ei aninedina.

¹⁷ Be yodi rağandie Mamaitua uma kainama ragedima ġesaudima ya kotovidina, be taumi avedi da dobira olipnama, be ya ragaumi da olip ragedima ya kotokotovidina kividie ya pani wairatumina. Be yodi taumi olip waraminama bodinama na rewapanae taumi ko gogogogona. ¹⁸ Vutuna aubainama olip ragedima midimidima noğodie nam ko seğara! Be ko noğoti

da warama nam na yasima taumi. Taumi ami yasima inam warama.

19 Be agunai taumi umanama ko riuna, “Mamaitua kai olip ragedima ġesaudima ya kotovidina, kividie tauma e pani wairatumaina aubainama.” **20** Inam riukaua, be ko noġoti da taudi nam tiwai sumaġana aubainama Mamaitua ya kotovidina, be taumi Keriso kowai sumaġana aubainama Mamaitua taumi ya pani wairatumina. Vutuna aubainama nam noġodie ko seġara, avedi! Be taumi sibo koya nairana, **21** baninama deġoda Mamaitua kai ragedima veredima i kotovidina, taumi mate tokare ya kotovimina, deġoda taumi nam koi sumaġana.

22 Be yodi tauda Mamaitua na raukiviverema be na raukivigewagewama tà kitana. Tauna na raukivigewagewama taudi aitaugħa nam Mamaitua tima vovo teyeteyena ġarodie, be deġoda raġan matabuna koi sumaġana, na raukiviverema taumi ġaromie e kenana, be deġoda ibewa, taumi mate e kotova poremina. **23** Be deġoda Jius banegidima waisumaġa tai kare munaġena, taudi tokare Mamaitua e pani wairatu munaġedina, baninama na rewapanama e kenakenana da nama e voiana.

24 Be avedi da taumi dobira olipnama, be yaġoro Mamaitua ya paġomi da olip verenama bogane ya pani wairatumina. Vutuna aubainama tauna tokare teneteneġinama da olip verenama ragedima ya kotokotova poredina, kividie e pani wairatu munaġedina.

Mamaitua tokare Israel banegidima ei yawasanidina

²⁵ Yau bana, uma inam riukaua semose-monama yà riuriuemina da taumi ko kataie be nam ko kawa sağe munağemi Israel banegidima noğodie. Inam riukaua da Mamaitua Jius banegidima ġesaudima ya kawa nopolabodi da nam ti sumağana. Inam kauinama nama Mamaitua ya voie da eteni banegidima sievinama ya noğonogötina paratine nama ei yawasanidina, ²⁶ yodibe Israel banegidima mate ei yawasanidina maika girugiruminama poranama ya riuri-una nama:

“Tauwai yawasana Jerusalemğä e verau
be e voie da Jeikob na damma Mamaitua tai
nuapaġo munaġena.

²⁷ Be taugu waianina yà uteutedina rağanine,
adi gewagewama yà noğota poredina.”

²⁸ Yodi taudi vari verenama a tuağaiena, vutuna aubainama taumi eteni banegimima yawasana ko paġona, be Jius taudi Mamaitua na ġaviam. Baninama Mamaitua Jius adi dedema pakanama banegidima ya vinedina, taudi kadi taiye Jius banegidima yağoro tauna na banagama, ²⁹ baninama Mamaitua na giu be na puyoma nam airağan nuanama e vitaredi be e kaiporaġa munağedi. ³⁰ Taumi noğone eteni banegimima, taumi Mamaitua koya rawarawa ġaiġaiena. Be yodi taumi Mamaitua na raunuatoima koya paġona, baninama Jius banegidima Mamaitua a rawaġaiġaiena aubainama. ³¹ Be tokare taudi mate Mamaitua na raunuatoima ta paġona, avedi da taudi yodi ta rawarawa

ḡaiḡaiena, baninama Mamaitua na raunuatoima taumi ḡaromie aubainama. ³² Be yodi tà kita da banaga matabuna adi rawaḡaiḡaie Mamaitua ya panidina, inam kedane tokare matabudi Mamaitua na raunuatoima ta paḡona.

Pol Mamaitua e kaikai suḡusuḡuna

³³ O kapore! Aba kam Mamaituama tam kuya vere ḡaḡa kè banavim. Am nuauyauyama be am kataima ya saḡa vavasaḡa be ya yovo guratana. Tauda nam teneteneḡina da Mamaitua na yawasana be na kovoḡama tà kataiedi. ³⁴ “Aitau Mamaitua na noḡotama ya kataie? Be aitau teneteneḡina da Mamaitua e raukure?” ³⁵ Bo “Aitau aba Mamaitua ya ute da yodi Mamaitua tauna ei maesi munaḡe?” ³⁶ Yaba matabuna taune da ta tubutubuḡana, be tauna na rewapanae ta kenakenana. Tauna tà kaisuḡusuḡu nonoḡena. Inam riukaua!

12

Dà yawasanama sibo Mamaitua tè utena

¹ Yau bana, yodi Mamaitua na raunuatoie ya riuriu vavasaḡemina da tubuḡimima Mamaitua ko utena. Be raḡanine tubuḡimima Mamaitua ko uteutena, inam yutuna puyo babau yawayawasaninama. Dabudine Mamaitua ei nuaverena, baninama uma kauinama inam riukaua taparoronama, Arua Babau nama e ḡoeḡoena. ² Be nam dobu banegidima adi vaivaie ko mia, avedi! Be Mamaitua koi baḡa da ami noḡotama

e vitaredi be taumi ami yawasanama e rawavau-dina. Yodibe taumi tokare teneteneğinama da Mamaitua na ġoana be na verema ko kataiedina. Be Mamaitua na ġoanama inam ya vere vavasaġana.

³ Taugu Mamaitua na apasolma, vutuna aubainama yà riuriu vavasaġemina: Nam ko noġota munaġemi da taumi koya saġa guratana, ibewa da Mamaitua taumi tenatenagaġa ami waisumaġama ya uteutemina, na ruvae nama ko noġota munaġemina. ⁴ Tauda tubuġidama tenaġa be ragaragadama toitoi, be raga tenaġaġa adi noyama tabu be tabu. ⁵ Be uma kauinama teneġine tauda toitoi be tubuġa tenaġa Yesu Kerisoe, be taune tauda matabuda tēi rawa teġeidana.

⁶ Be matabuda dà noyama tabu be tabu, Bada puyo tabu be tabu ya uteutedana na ruvae nama. Aitaugħa da tauwai peroveta, naumeki da tai perovetana adi waisumaġama ruvane. ⁷ Aitaugħa da tauwai sagu, naumeki da tai saguna, be aitaugħa da tauwai katakatai, naumeki da tai katakataina, ⁸ be aitaugħa da taurauduġu, naumeki da ta rauduġuna, be aitaugħa da taupaipairu, naumeki da riukaue ta pairuna, be aitaugħa da tauwai bada, naumeki da nuedima tabutabune tai kedadoka kauana. Be aitaugħa da taurau nuatoi, naumeki da ma nuaveredi banaga ta sagudina.

Kuristen na yawasanama

⁹ Ami wainuapaġoma ami banagama ġarodie nam kaiyovue. Yaba gewegewedima ko tuaġaiedi be yaba veredima ko kaidididina. ¹⁰ Nuemima tabutabune ami banagama mate koi nuapaġo

be koi kawa vivira munaḡa! ¹¹ Be nam airaḡan matemima e gayawa, be raḡan matabuna nuemima tabutabune Bada aubainama ko noya!

¹² Ko noḡoti da raḡan tenaḡa taumi tokare ko naḡona marae, vutuna aubainama koi nuaveren! Be piripiri raḡandie ko vataradidi be ko moiragi nonoḡa! ¹³ Mamaitua na banagama waikaruwaḡewaḡedima ko sagudi! Be deḡoda vaḡavaḡai be ya tavana, ko rabe kauena!

¹⁴ Aitaugā da ta raraukivi gewegewemina, naumeki da taudi aubaidima ko moiragi be Bada ei aiainidi! Taumi banaga koi aiainidina be nam koi taratautauedi! ¹⁵ Deḡoda aitaugā tawai nuaverena, naumeki da taumi mate koi nuaverena, be deḡoda aitaugā ta ḡabaḡabana, naumeki da taumi taudi mate ko ḡabana. ¹⁶ Taumi subae ko mia be nam ko rauguyaguyau, be nam ko kawa saḡe munaḡemi! Kamai banabanaga mate koi turaturanana. Be nam ko noḡoti da taumi banaga katakataimi!

¹⁷ Gewagewa nam gewagewae koi maesi. Be ko kita kaua da banaga matabudi matedie taumi didimanae ko miana. ¹⁸ Ko raurubu da banaga matabudi mate subae ko miana. ¹⁹ Yau bana, nam biwa ko paḡo, be ko gose da Mamaitua tau-naḡa e raubiwana, baninama girugiruminama poranama ya riuna umanama,

“Bada ya riuna, ‘Taugu taurau biwa be taugu tokare ami biwama yà paḡona’.

²⁰ Deḡoda am ḡaviamā kani e karatina, naumeki da kani kwa utena
be deḡoda nuanama e raukasakasana,
naumeki da upa kwa ute!

Değoda am ġaviam a ġarone nama kwa voiana,
debane upa kwa ġini pore be tauna e tuni-
mayaġana.”

21 Gewagewa nam tam e vaisubam, be tam veree
gewagewa kwa vaisubana!

13

Gabeman ko voteyeteyedi

1 Banaga matabuna sibo gabeman a
voteyeteyena, baninama gabeman matabudi
adi rewapanama inam Mamaitua ya utedina.

2 Vutuna aubainama aitau gabeman ġarodie e
paripari viravirana, tauna Mamaitua ġarone
mate e paripari viravirana, tauna tokare kovoġa
e banavina. **3** Tam değoda vere kwa voivoiena,
inam raġanine tam tokare nam pirisiman
kwa nairedina. Be değoda gewagewa kwa
voiena, inam raġanine tam tokare pirisiman
kwa nairedina. Vutuna aubainama tam değoda
naira kwa tuaġaiena, naumeki da vere kwa voie
be taudi tokare tam isamma ta kawa saġena.

4 Baninama Mamaitua gabeman ya riuporedina
da taudi tam ta sagumna aubainama, be değoda
tam gewagewa kwa voiena, inam raġanine taudi
kwa nairedina, baninama Mamaitua rewapan
ya utedina da taudi tam tokare ta kovoġimna.

5 Vutuna aubainama gabeman aba ta riuriuen,
naumeki da kwa voiena, inam raġanine am
noġotama tokare verenama e kenana. Be mate
tam tokare nam kovoġa kwa banavi.

6 Raġan matabuna gabeman ta noyanoyana
Mamaitua aubainama, vutuna aubainama taumi

teks koi maesidina. ⁷ Nama banaga matabudi adi kauama ko utedina. Değoda teks sibo koyai maesidina, naumeki da koi maesina, be aitauğɑ sibo koya voteyeteyedina, naumeki da ko voteyeteyedina, be aitauğɑ sibo koya viviredina, naumeki da ko viviredina.

Wainuapağɑ na riuvavasağama

⁸ Nam aitau na maesama ko rabe kwase. Be rağan matabuna umanama koi nuapağɑ vivirana. Baninama değoda banaga ġesaudima koi nuapağoaedina, inam vutuna taumi tarawatu ko vovo teyeteyena. ⁹⁻¹⁰ Be inam rağanine tokare nam aba gewagewanama taudi ġarodie ko voie. Maika riuvavasağɑ e riuriuna nama, “Nam turamma debane mui kwa pore, be nam kwa rauvunuğɑ, nam na purapurama kwa danenedi, nam kwai kwina”. Be riu vavasağɑ ġesaudima mate, matabudi a rawateğeidina giu tenağɑ nopone, be giunama inam umanama: “Turamma turamma nuamma e pağona, maika tamğɑ kwawai nuapağɑ munağemna nama” Vutuna aubainama değoda banaga ġesaudima ġarodie koi nuapağona, inam vutuna taumi tarawatu ko vovo teyeteyena.

Yanae ko miana

¹¹ Naumeki da nama ko voiana, be yodi rağandima kitedima ko katai kauedina. Baninama Bada na rağanima kaiteka e tavatavana, nam maika boni rağandie tauda waisumağɑ tewai karee nama. Vutuna aubainama matemima e kaya. ¹² Kupi ġaubonağɑ e kovina, be rağan kaiteka e tomtomna. Vutuna aubainama kupi na

voiama tà gosedi, be yana na madama tà ragaudina. ¹³ Tauda matabuda didimanae tà miana, maika banaga suare e miamiana nama. Tauda nam kaua gewegewedima soidima tà voiedi, nam tà tego bua, nam tài soğɑ yababayaba, nam tà iğɑra yababayaba, bo tà unura. ¹⁴ Inam yabedima avedi, be Yesu Keriso na ȣoane nama ko miana. Be nam gewagewa ko wanewanedi da tubuğimima na ȣoanama kededima gewegewedima ko voiedi, avedi!

14

*Banaga adi waisumağama gwağegwağedi be
wairewapanidima*

¹ Aitaüğɑ da ami waisumağama wairewapanidima taumi ami banagama ȣesaudima adi waisumağama vogwağegwağedima sibo koya kaisagudina. Be nam adi wainua noğonogotama debedie koi kawa riuriu! ² Banaga aitaüğɑ adi waisumağama wairewapanidima, taudi nam ai kani tima widiwidinena, ibewa da taudi kani matabuna ta kanikani yababayabedina. Be banaga ȣesaudima aitaüğɑ adi waisumağama vogwağegwağedima, taudi nam musara tima kanikanina.* ³ Vutuna aubainama aitau da kani kanikani yababayabinama, tauna banaga

* **14:2:** Banaga aitau adi waisumağama vogwağegwağedima, taudi nam musara ti kanikanina, baninama taudi nam ti katai kauena değoda inam musara veredi bo boita a puyopuyodina museridi. Be aitaüğɑ adi waisumağama wairewapanidima, taudi musara a kanikani yababayabedina. Be uma kauinama teneğinama vers 5 nopone, dabudine nam musara be rağan vinevinedima.

musara tautuağaienama, nam sibo ya kita tuağae. Be aitau da nam musara taukanina, tauna banaga kanikani yababayabinama nam sibo ya etare, baninama taudi adi waisumağama ruvane Bada yai aninedina. ⁴ Tam aitau da Bada na taunoyama kwa etaredi? Tam nam dobudi am noyama aba ima kenakenana. Taudi Bada na taunoyama aubainama taunağä ya kataiedina, da taudi a beku bo ibewa. Be taudi tokare nam ta beku, baninama taudi Bada na rewapanae ta midimidina.

⁵ Banaga adi waisumağama gwağegwağedima taudi rağan dosidima vinevinidima ta viviviviredina. Be banaga ġesaudima ta noğonoğotina da rağan dosidi be rağan ġoma matabudi teneteneğidima. Be banaga tenatenağäga nuane ei nuanoğonoğota da değø tauna ġarone ya vere. ⁶ Aitau da rağan dosidima vinevinidima e viviviviredina, naumeki da tauna nama e voiena, Bada isanama anikaisuğunama aubainama. Be aitau nam kani matabudi ima kanikanidina, bo aitau da kani matabudi e kanikanidina, naumeki da matabudi nama ta voiana Bada isanama anikaisuğunama aubainama, baninama noğone taudi ta moiragi be ta kanikanina aubainama. ⁷ Tauda nam aitau mabide tama miamia bo mabide tama gurigurina, ⁸ ibewa da tauda tà miamia bo tà gurigurina, inam matabuna Bada aubainama, baninama tauda inam tauna ġaroğaronama. ⁹ Vutuna aubainama Keriso ya guri be ya midisuğu munağana, da banaga yawayawasanidi be guriguridima, matabudi ewai badedina.

¹⁰ Be yodi tam aba aubainama turamma kwa

etare? Bo aba aubainama turamma kwa kitakita tuaḡaie? Tauda matabuda tokare Mamaitua noḡone tà midi, be taunaḡa tauda tenatenaḡaḡa e etaredana, ¹¹ maika girugiruminama porane Mamaitua ya riuriuna nama:

“Taugu Mamaitua miamia nonoḡiguma, be yà riuriu kauemina
da tokare banaga matabudi kaḡapakague
tuapikedima tai tutumidiridi da ta rauduneegu

be matabudi mududie tai maḡatarigu be ta riuna:
‘Tam riukaua Mamaitua.’”

¹² Be yodi tà kita da tauda tenatenaḡaḡa tokare dà kauama matabudi Mamaitua noḡone tai maḡataridina. ¹³ Vutuna aubainama nam turamma turamma kwa etare, avedi! Be kwa kita da nam anibeku kauide turamma kwa voie da na waisumäge e beku.

¹⁴ Bada Yesu ya riuegu be è katai kauena da nam aba kaninama Mamaitua matane i miramirana. Be deḡoda aitau e noḡoti da aba kaninama ya miramirana, naumeki da tauna ḡorone uma kaninama ya miramira kauana. ¹⁵ Be deḡoda am kani yababayababama aubainama turamma kwai nuaboyana, inam kauine tam nam turamma kumawai nuapaḡoena. Nam am kani yababayababama aubainama turamma kwa voie da na waisumäge e beku. Baninama Yesu ya gurina tauna mate aubainama. ¹⁶ Be raḡanine am ḡoanama nama uma yabedima kwa voivoiedina, kwa kita da am banagama nam tai giugiuem.

¹⁷ Mamaitua na waiguyaue kani be tego inam nam baniboruboruna. Ibewa da didimana, suba

be mosari Arua Babaue, inam vutudi yaba dosidima. ¹⁸ Be deḡoda uma kauidie Keriso ġarone koi taunoyana, inam vutuna Mamaitua ewai aninemina, be banaga ta viviremina. ¹⁹ Tauda vutuna aubainama tà raurubu gurata da suba yabedima tà voiedi be yaba ġesaudima mate tà voiedi da, dà waisumaġama tài rewapanana.

²⁰ Nam kani kadi taiye Mamaitua na noyama ko kawa gewegewedi! Kani matabudi inam veredima be deḡoda yaba tenaġa kuya kanikani be turamma kuya voie da na waisumaġe ya bekuna, inam tam gewagewa kuya voiena. ²¹ Vutuna aubainama deḡoda tam musara kuya kanikani bo bia[†] kuya tegotego, bo aiyaba ġesaudima kuya voivoiedi, be inam yabedie turamma na waisumaġama vogwaġaqwaġanama kuya voie da ya bekuna, ya verena da uma kauidima nam kwa voiedi. ²² Deḡoda uma kauidie am waisumaġama ewai rewapanana kauana, naumeki da tam be Mamaitua taumiġa ġaromie e kena kwasana. Ya verena da uma kauidie tam nam kwa noġota bekubeku, baninama tam kuya kataiena da uma kauidima matabudi inam naumeki. ²³ Be tam deḡoda uma kauidie kwa noġota bekubekuna, tokare Mamaitua e etaremna, baninama tam nam waisumaġe uma yabedima kuma kanikanidina. Yaba matabuna nam waisumaġe kwa voiedi, inam taudi gewagewa.

15

¹ Tauda aitaugħa dà waisumaġama wairewapaninama, naumeki da aitaugħa adi waisumaġama

[†] **14:21:** Gurik bonane inam “waen”.

gwağegwağedima sibo tè sagudina, be nam tau-dağɑ tà sagusagu munağeda. ² Be tauda tenate-nağɑ sibo dà banagama tè sagudi da adi waisumağe sibo ai rewapanana. ³ Baninama Keriso nam taunağɑ i sagu munağena, ibewa da girugiruminama porane umanama ya riuna: “Banaga tam a kunuremna be inam kunurinama taugu mate a kunureguna.” ⁴ Riuwai noğota matabudi boni a girugirumidina, inam taudi waikatakataidama aubainama, da e duğuda be waisumağe tài rewapanana da tokare tà nağona marae.

⁵ Mamaitua, vutuna e duğuduğumi be e sagusagumina da ami waisumağe piripiri matabudi ko dami poredina, tauna ya voiemi da taumi nuemima tenağɑ Keriso koi muriwatanena. ⁶ Yodibe taumi tokare teneteneğinama da Mamaitua isanama ko kaisuğusuğu tenağena. Vutuna tauna dà Badama Yesu Keriso Tamanama.

⁷ Taumi ami banabanagama koi aninedina, maika Keriso taumi yai aninemina. Uma kauine nama taumi tokare Mamaitua isanama ko kaikai suğusuğuna. ⁸ Ko noğoti da Yesu Keriso ya yovo be ewai mağatarana da Mamaitua na saugama Jius adi dedema pakana ñama banegidima ġarodie inam riukaua. Be inam kauine nama Jius banegidima e sagusagudina. ⁹ Be mate tauna ya yovona da eteni banegidima ei yawasanidina, da taudi sibo Mamaitua isanama a kaisuğusuğuna na rauki-viverema aubainama, maika girugiruminama porane umanama ya riuna:

“Vutuna aubainama taugu eteni banegidima

nōgodie isamma yà kaisūguna.

Be taugu yà sarena isamma anikaisūgunama
aubainama.”

10 Be mate ya riuna,

“Taumi eteni banegimima matabumi
tauna na banagama mate ko mosari
tenāgana.”

11 Be mate ya riu munāgana,

“Taumi eteni banegimima matabumi Bada
isanama ko kaisūgu,
be matabumi isanama anikaisūgunama
saredima ko saredina.”

12 Be peroveta Aisaia ya riuna,

“Guyau vaunama Jese na dame e tubūgana, be
tauna tokare banaga matabudi ei badedi,
be eteni banegidima matabudi tauna tai
sumāgana.”

13 Vutuna aubainama taugu yà moimoiragina
taumi aubaimima da taumi Bada koi sumāge, be
Mamaitua tauna mosari be suba nopomima ei
mōgavuna. Be dabudine Arua Babau na rewa-
panama mate nopomima ei mōgavuna. Be taumi
ko kataie da tokare Mamaitua nenēgarinama e
utemina.

Pol uma letanama ya girugirumina, ya giuena

14 Yau bana, taugu è katai kauena da taumi
banaga veremima be uma giudima koya
katakatai kauedina be taumi tenetenēginama
tokare ami banagama mate koi kawa
raukuravivirana. **15** Taugu uma letanama ma
raudebatoragu è girumina taumi ārromie, da
uma yabedima yà riuwainōgotimina aubainama.
Taugu nama è voiana, baninama Mamaitua na

raukiviveree ¹⁶ taugu Yesu Keriso na taunoyama. Taugu maika pirisi, baninama eteni banegidima ġarodie Mamaitua varinama verenama yà rauguguyena, be taugu yà ġoeġoena da eteni banegidima yà verauġedina Mamaitua ġarone maika puyo, nama Mamaitua e ġoeġoena. Be Arua Babau e voiedi da taudi Mamaitua na banagama ta tubuġana. ¹⁷ Taugu Mamaitua na taunoyama, be nuaguma ya verena da Yesu Keriso ya riuporeguna, vari verenama yà rauguguyena aubainama. ¹⁸⁻¹⁹ Be yodi taugu nam yaba ġesaudima ama giugiuemina, be abaġa Keriso ya voivoiedina, vutudiġa yà giuedina: Arua na rewapanae taugu mataira be voia dosidima è voiedina, be inam kauine Bada Yesu rewapanan ya uteguna da eteni banegidima yà katakataidi da taudi Mamaitua ta voteyeteyena. Be taugu Jerusalemma Keriso varinama rauguguyenama èi karena, naumeki da Ilirkumma è tavana.

²⁰ Taugu raġan matabuna yà ġoeġoena da vari verenama yà rauguguyena banaga aitaugħa Yesu Keriso nam ti katakataiena ġarodie. Be aitaugħa Yesu Keriso varinama a vaivaiena, taudi ġarodie nam yà naġo, baninama taugu nam banaga na tuatuama yawai midiri dokena nonoġinama debane vada yà keri. ²¹ Taugu yà voienna maika girugiruminama porane ya riuriuna nama,

“Taudi aitaugħa rauguguya nam ti vaivaiena, taudi tokare ta vaie be ta kitana.

Be aitaugħa da nam varinama ti vaivaiena, taudi tokare ta kataiena.”

²² Vutuna nōgotine rāgan toitoi verau è rau-rubuena da sibo ġaromie è verauna, be nam teneteneġina.

Pol Rom nāgonama e ġoeġoena

²³ Be yodi uma dobudine yau noyama ya kovina. Suara da suara taugu è ġoeġoena da taumi sibo è kitemina, ²⁴ vutuna aubainama yodi taugu yàwai ogana da yà kitemina Spein nāgonama rāganine. Be rāganine taugu ġaromie yà tavana, dabudine taugu taumi mate tài nuavere be tà miana rāgan ġaubonaġa. Be muriġa taugu yà ġoeġoena taumi ko sagugu da Speinma yà nāgona.

²⁵ Be yodi taugu yà nāgonaġona Jerusalemma, Mamaitua na banagama kaisagudima aubainama. ²⁶ Baninama Masedonia be Akaiama tauwai sumaġa banegidima ma nuaveredi mane a uteguna da taugu Jerusalemma tauwai sumaġa ġesaudima waikaruwaġewaġedima sibo è utedina. ²⁷ Taudi riukaua, ma nuaveredi mane a uteguna. Be taugu yà nōgoñoġotina da inam naumeki nama a voiana, baninama eteni banegidima taudi varinama verenama Jius ġarodie a paġona, vutuna aubainama naumeki da tubuġe sibo a sagudina. ²⁸ Be rāganine Jerusalemma tauwai sumaġa waikaruwaġewaġedima mane ya utedi e kovikovina murine, taugu yau vaġaima yà karea Spein aubainama. Be inam rāganine taugu yà vakitemina. ²⁹ Taugu è kataiena da rāganine ġaromie yà veraverauna, Keriso waiaiaina dosinama e uteguna taumi aubaimima.

³⁰ Yau bana, Bada Yesu Keriso isane be Arua na wainuapāgoe taugu yàwai bāḡa vavasāgeminā da yau pirpirie ko sagugu da Mamaitua ārōne aubaiguma ko moiragi. ³¹ Ko moiragi da Mamaitua e midi āgāgarigu da Judia banegidima gewegewedima nam sibo a vunūgigu. Be mate ko moiragi da yau noyama Jerusalem nopone tauwai suamāḡa sibo ai aninena. ³² Yodibe Mamaitua na āgoane taugu ma nuaveregu yà tavana taumi ārōm̄ie da yà sipere, be taumi mate tài nuavere tenāḡana. ³³ Mamaitua, suba tauvoienama taumi matabumi ārōm̄ie. Inam riukaua.

16

Pol na waikaiwama

¹ Taugu nuvudama Fibi ārōm̄ie yàwai māḡatarina. Tauna Senkiria ekalesia adi taunoyama waivinama. ² Be yàwai bāḡeminā da tauna ko rabe kauena, nema Bada na taunoyama āgesaudima ko raberabe kauedina nama. Baninama tauna banaga toitoi e sagusagu kauedina be taugu mate.

³ Yau banagama Prisila be Akwila* ko riuedina yàwai kaiwedina, taudi Yesu Keriso na noyae taukaisaguguma. ⁴ Be mate taudi adi yawasanama a tuāḡaiedi be ai uta munāgedi da ai sasaranana, saguguma aubainama. Be inam kauinama aubainama taugu yàwai kaiwa vavasāgedina, nam taugūḡa be eteni nopodie ekalesia matabudi mate kawai kaiwedina uma kauinama aubainama. ⁵ Be ekalesia Prisila be

* **16:3:** ‘Prisila’ tauna waivi, be na badama ‘Akwila’.

Akwila adi vadae tawai rawateḡeidina mate yàwai kaiwedina.

Be tura yaḡaguma Epainetas mate ko riuena yàwai kaiwena, tauna vutuna Eisia provinsnama nopone yai Kuristen dokana. ⁶ Meri ko riuena yàwai kaiwena, tauna vutuna aubaimima ya noya guratana. ⁷ Andronikus be Junias ko riuedina yàwai kaiwedina. Taudi rabui taugu yau damma nopone be dibure a biri tenaḡemaina. Apasol matabudi taudi rabui a vivivivira kauedina, taudi Keriso ai sumaḡa dokena, muridie taugu èi sumaḡana. ⁸ Ampliatas ko riuena yàwai kaiwena, baninama Bada na wainuapaḡoe tauna turaguma. ⁹ Urbanus ko riuena yàwai kaiwena, tauna Yesu Keriso na noyae taukaisagumaima. Be tura yaḡaguma Stakis mate, ko riuena yàwai kaiwena.

¹⁰ Apeles ko riuena yàwai kaiwena, tauna na waisumaḡama Kerisoe a kita da yai rewapana kauana. Be Aristobulus na vadama banegidima mate ko riuedina da yàwai kaiwedina. ¹¹ Herodion ko riuena yàwai kaiwena, tauna yau damma nopone. Be Nasisus na vadama banegidima mate ko riuedina yàwai kaiwedina, taudi matabudi Bada tauwai sumaḡenama. ¹² Tiripina be Tiriposa ko riuedina yàwai kaiwedina, inam waiwaividima rabui taudi Bada ġarone ta noyanoya guratana. Be turaguma Parisi mate ko riuena yàwai kaiwena, inam waivinama mate Bada ġarone ya noya guratana. ¹³ Rupas ko riuena yàwai kaiwena, tauna Bada ya vinena, be tinanama mate ko riuena yàwai kaiwena, baninama tauna ya rabeguna maika kabe tinaḡomigu.

¹⁴ Asinkiritas, Pelegon, Hemes, Patorobas ko riuedina matabudi yàwai kaiwedina. Be Hemes na banagama gesaudima ġarone, mate ko riuedina da yàwai kaiwedina. ¹⁵ Pilogolus, Julia, Nereus be nuvunama mate, be Olimpas be tauwai sumaġa matabudi tauna ġarone, ko riuedina da matabudi yàwai kaiwedina. ¹⁶ Be Keriso na ekalesiama matabudi adi waikaiwama taumi ġaromie. Be wainuapaġoe koi kaiwa vivirana waisuruva mate.

Pol na giuma damonama

¹⁷ Yau bana, yà riuriu vavasaġemina da ko kita kauana, banaga aitaugħa eklesia taudariġedima, nam koi turanedi. Baninama aba waikatakatainama koya paġopaqona, inam banegidima ami waisumaġe tokare ta kawa gewegewemina. ¹⁸ Inam banegidima taudi nam Yesu Keriso na noyama tima voivoiena, be taudiġa ta sagusagu munajġedina. Adi giu yaġayaġae be adi gwayae taudi banaga adi noġotama vogwaġegwaġedima tawai kedadoka waigewedina. ¹⁹ Banaga matabudi a vaiemi da taumi matabumi Bada ko vovo teyeteyena. Vutuna aubainama nuaguma ya vere kauana. Be taugu yà ġoegħoena da taumi raġan matabuna vere adi kedama ko katai kauedina. Be gewagħewa kedane nam ko naġo. ²⁰ Raġan ġauba noga Mamaitua suba tauvoienama tauna e voiemi da Seitan kaġemie e vapisana. Be dà Badama Yesu na raukiviverema ġaromie e kenana.

²¹ Timoti Yesu Keriso na noyae taukais-aguguma, tauna ewai kaiwemina. Be yau damma

banegidima Lusias, Jeson be Sosipata, taudi mate tawai kaiwemina.

²² Taugu Tertius, vutuna Pol aba e giugiuena yà girugirumina, Bada isane yàwai kaiwemina.

²³ Be Gaiyas mate ewai kaiwemina, tauna na vadae taugu be ekalesia kawai rawategeimaina. Be Erastas tauna uma meagaine mane tau-rabenama, be turadama Kwatius, taudi mate tawai kaiwemina. ²⁴ Bada Yesu Keriso na raukiviverema matabumi ġaromie e kenana. Inam riukaua!†

Bada isanama tà kaisuġuna

²⁵ Taugu yodi vari verenama ġaromie è rau-guguyena, aubainama Mamaitua nimane yà biribirmina, da tauna vutuna e rabe kauemi be e voiemi da ami waisumäge koi rewapanana Bada isane. Inam Mamaitua na ogama taumi eteni ġaromie da yawasana ko paġona. Pakane boni uma kauinama semosemonama. ²⁶ Be yodi Mamaitua ya riu vavasaġa da inam varinama verenama dobu matabuna tà rau-guguyena da banaga matabudi Keriso tai sumäge be ta voteyeteyena. Peroveta nama a girumina. ²⁷ Mamaitua taunaġa nuauyauya baneginama. Tauna Yesu Kerisoe yaba matabudi ya voiedina. Vutuna aubainama tauda isanama tà kaisuġusuġu nonoġena. Inam riukaua.

† **16:24:** Gurik baibol gesaudine uma versnama 24 nam ima kenakenana.

**Vari Verenama
The New Testament in the Dawawa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Dawawa long Niugini**
copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dawawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9b8bda32-db42-5be3-9d24-4e4a5d5f65b2